

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
від 11.04.2025 протокол № 8

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Мишинської гімназії

Лілія Лілія ВАСИЛИК

14 квітня 2025р.

ПОЛОЖЕННЯ

**про запобігання і протидію насильству та
жорстокому поводженню з дітьми
в Мишинській гімназії**

I. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Дане Положення визначає організацію захисту здобувачів освіти від різноманітних проявів насильства та негуманного ставлення в Мишинській гімназії Нижньовербізької сільської ради.

Положення розроблено на підставі:

1. Законів України:

- 1) «Про освіту»;
- 2) «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- 3) «Про охорону дитинства»;
- 4) «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», який набрав чинності від 06 жовтня 2024 року;
- 5) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».

2. Постанов Кабінету Міністрів України:

- 1) від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статті»;
- 2) від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»;
- 3) від 28.07.2021 № 775 «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження».

3. Наказів Міністерства освіти та науки України:

- 1) від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»;
- 2) від 28.12.2019 № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2020 за № 111/34394 Міністерства соціальної політики України,
- 3) Міністерства внутрішніх справ України від 13.02.2019 № 369/180 (зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02.04.2019 № 333/33304) «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства».

Основною метою щодо протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до насильства та жорстокого поводження з дітьми, захист психологічного здоров'я й соціального благополуччя всіх його учасників.

Ключові поняття:

Дитина – особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повноліття раніше.

Безпечне освітнє середовище – комплекс умов у гімназії, що виключають можливість завдання фізичної, майнової та/або моральної шкоди учасникам освітнього процесу, зокрема через недотримання санітарних, протипожежних та будівельних норм, законодавства про кібербезпеку, захист персональних даних, безпечність харчових продуктів та якість харчування, а також шляхом фізичного чи психологічного насильства, експлуатації, дискримінації, приниження гідності, поширення неправдивої інформації, пропаганди та агітації (у тому числі в кіберпросторі), а також унеможливають вживання алкоголю, тютюнових виробів, наркотичних та психотропних речовин на території гімназії.

Здорове освітнє середовище – сукупність умов, заходів і правил у гімназії, спрямованих на формування культури здорового способу життя (знань, умінь, здатності та усвідомленої потреби) серед усіх учасників освітнього процесу та зміцнення здоров'я учнів у безпечному освітньому середовищі. Це включає оптимальний розподіл рухової активності, фізичних та інтелектуальних навантажень і відпочинку, психологічний та психолого-педагогічний супровід, формування гігієнічних навичок, здорового харчування, безпекового та екологічного мислення і поведінки (в тому числі в інформаційному просторі), культури діалогу та ненасильницької комунікації, проведення профілактичних заходів, застосування ергономічних підходів.

Жорстоке поводження з дітьми – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального чи економічного насильства над дитиною, включаючи домашнє насильство, а також будь-які незаконні дії щодо дитини (вербування, переміщення, приховування, передача або одержання) з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи вразливого стану дитини.

Насильство – будь-які навмисні дії однієї особи стосовно іншої, що порушують її конституційні права та свободи і завдають моральної шкоди, шкоди фізичному чи психічному здоров'ю.

Домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання.

Види насильства:

Економічне насильство – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, майна, коштів чи документів або можливості їх використання, залишення без догляду, перешкоджання в отриманні необхідних послуг (лікування, реабілітація), заборону працювати чи навчатися, примушування до праці та інші економічні правопорушення.

Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози (у тому числі щодо третіх осіб), приниження, переслідування, залякування, інші дії, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо це викликає у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку інших, емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдає шкоди психічному здоров'ю.

Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що включає будь-які дії сексуального характеру щодо повнолітньої особи без її згоди або щодо дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до сексуальних дій з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, в тому числі вчинені щодо дитини або в її присутності.

Фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті та інші насильницькі правопорушення.

Булінг (цькування) – психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яка умисна дія (або бездіяльність), у тому числі з використанням електронних комунікацій, що систематично вчиняється однією особою стосовно дитини (або дитиною стосовно іншої особи) в межах одного колективу, та порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

Мобінг (цькування) – систематичні (повторювані) тривалі умисні дії або бездіяльність роботодавця, окремих працівників або групи працівників трудового колективу, спрямовані на приниження честі та гідності працівника, його ділової репутації, у тому числі з метою набуття, зміни або припинення ним трудових прав та обов'язків, що проявляються у формі психологічного та/або економічного тиску, зокрема із застосуванням електронних комунікацій, створення стосовно працівника напруженої, ворожої, образливої атмосфери, що змушує його недооцінювати свою професійну придатність.

II. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ В ГІМНАЗІЇ

Адміністрація гімназії:

- Сприяє створенню безпечного освітнього середовища в навчальному закладі, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- Затверджує положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників та здійснює контроль за його виконанням;
- Розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;
- Сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.
- Аналізує психологічний клімат в закладі.
- Розробляє та затверджує внутрішні документи: правила поведінки, посадові інструкції, алгоритми дій, механізми повідомлення про випадки насильства, їх

виявлення та реагування.

- Залучає психологічну службу гімназії для ефективної профілактики та виявлення випадків насильства.
- Налагоджує співпрацю із службою у справах дітей, центром соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представниками правоохоронних органів.
- Проводить моніторинг рівня безпеки, комфортності та інклюзивності гімназії.

Просвітницькі заходи:

- Включення до навчальних планів тем щодо поваги до прав людини, загальнолюдських цінностей, рівності та недискримінації.
- Реалізація просвітницьких та профілактичних заходів, що сприяють особистісному та моральному розвитку учнів, формуванню духу співробітництва, взаємоповаги, навичок ефективного спілкування, критичного мислення, ненасильницького розв'язання конфліктів, управління емоціями та подолання стресу.
- Інформування батьків про проблему насильства та підтримка батьків учнів, які постраждали від знущань та насильства.
- Професійна підготовка та навчання педагогічних та інших працівників гімназії принципам позитивного мислення та підтримки дисципліни ненасильницькими методами, способам запобігання агресивній поведінці та проявам насильства, стратегіям безпечної поведінки.
- Відповідно до ст. 30 Закону України «Про освіту» Мишинська гімназія забезпечує на своєму веб-сайті відкритий доступ до такої інформації та документів: статут закладу освіти, правила поведінки учнів, Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми.

Педагогічні та інші працівники гімназії:

- Забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;
- Повідомляють директора/уповноважену особу про факти насильства та булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;
- Сприяють у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування) та насильства;
- виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства та булінгу (цькування) у гімназії;
- за потреби надають домедичну допомогу, викличуть бригаду екстренної (швидкої) допомоги.

III. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Здобувачі освіти мають право на:

- Якісні освітні послуги.
- Індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується через вільний вибір видів, форм і темпу навчання, закладів освіти та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання.
- Інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення.
- Свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо.
- Особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти.
- Безпечні та нешкідливі умови навчання і праці.
- Повагу до людської гідності.
- Проходження відповідної програми для осіб, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від цього.
- Захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.
- Отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та жорстокого поводження з дітьми, стала свідком або вчинила жорстоке поводження з дітьми.

Здобувачі освіти зобов'язані:

- Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм.
- Відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих та довкілля.
- Дотримуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку гімназії.
- Повідомляти керівництво гімназії про факти насильства або жорстокого поводження з дітьми, а також стосовно інших учасників освітнього процесу.

Педагогічні працівники мають право на:

- Захист професійної честі і гідності.
- Працю в безпечному та здоровому освітньому середовищі.
- Захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

Педагогічні працівники зобов'язані:

- Дотримуватися педагогічної етики;
- Сприяти розвитку здібностей учнів, формуванню навичок здорового

способу життя, дбати про їхнє фізичне і психічне здоров'я.

➤ Поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу.

➤ Настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

➤ Формувати в учнів усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

➤ Виховувати в учнів повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історикокультурного надбання України та навколишнього природного середовища.

➤ Формувати в учнів прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами.

➤ Захищати учнів під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю учня, запобігати вживанню ними та іншими особами на території гімназії алкогольних напоїв, наркотичних засобів, інших шкідливих звичок.

➤ Додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку гімназії, виконувати свої посадові обов'язки.

➤ У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною: вжити невідкладних заходів для припинення насильства; за потреби надати домедичну допомогу, викликати швидку медичну допомогу та звернутися до органів Національної поліції України; повідомити керівника гімназії та принаймні одного з батьків (або інших законних представників) дитини, яка вчинила насильство, та дитини, яка постраждала.

➤ У разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником гімназії негайно повідомити про це засновника закладу та/або уповноважений ним орган (особу).

Батьки або інші представники здобувачів освіти мають право на:

➤ Захист прав та законних інтересів учнів відповідно до законодавства.

➤ Подання керівнику гімназії (або засновнику та/або уповноваженому ним органу у випадку жорстокого поводження з дитиною з боку керівника) усних та письмових заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно інших учасників освітнього процесу, та вимагати невідкладного (протягом однієї доби) реагування на такі випадки.

➤ Отримання інформації щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства, відповідних програм для таких осіб.

➤ Отримання інформації про діяльність гімназії, результати навчання їхніх дітей (або дітей, законними представниками яких вони є), результати оцінювання якості освіти в гімназії та її освітньої діяльності.

Батьки або інші представники здобувачів освіти зобов'язані:

➤ Виховувати в дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів

людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля.

➤ Поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу.

➤ Дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя.

➤ Формувати в дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану.

➤ Настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

ІV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ПРИЧЕТНИХ ДО НАСИЛЬСТВА, ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ

Особи, які вчинили насильство та/або жорстокість по відношенню до здобувачів освіти притягуються до відповідальності, згідно з чинним законодавством.

Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту: Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

1. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

2. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

3. Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

4. Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування)

учасника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

V. ВЗАЄМОДІЯ З УСТАНОВАМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ В ГІМНАЗІЇ

1. Налагодження співпраці із сектором у справах дітей Нижньовербізької сільської ради та сектором соціальної роботи Нижньовербізької сільської ради представниками правоохоронних органів, громадських інституцій.

2. Розроблення спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству.

3. Участь представників інших установ у професійному інформуванні усіх учасників освітнього процесу щодо запобігання насильству та жорстокого поведіння.

VI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положення про порядок захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поведіння в Мишинській гімназії є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поведіння в Мишинській гімназії.